

שיעורי אכילת פרס בסדר של פסח

כריתות יג, א

כל המשקין מצטרפין לפסול את הגויה ברביעית בכדי אכילת פרס.

תוספתא יומא פ"ד ה"ד

שתה וחזר ושתה, אם יש מתחילת שתיה ראשונה ועד סוף שתיה אחרונה כדי שתיית רביעית מצטרפין.

סדר ברכות הנהנין פ"ח

ו שיעור צירוף שתיה יש אומרים שהוא בכדי שיעור שתיית רביעית ... ויש אומרים ששיעור צירוף השתיית רביעית בכדי אכילת פרס כמו צירוף אכילה, וכן עיקר. לפיכך יש לברך ברכה אחרונה על קאוויי וטיי"א חמין אף על פי ששותהו מעט מעט אם לא שהה יותר מכדי אכילת פרס.

שוע"ר סי' תעב

כ צריך לזהר לכתחלה לשתות רוב הרביעית בבת אחת דהיינו שישתה אותו בשתיה אחת ולא יפסיקנו לשתי שתיות ... ובדיעבד אפילו הפסיק כמה פעמים באמצע יצא. והוא שלא ישהה מתחלת השתיה עד סופה יותר מכדי אכילת פרס ויש אומרים שצריך שלא ישהה מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה יותר מכדי שתיית רביעית (עיין סי' תרי"ב) ויש לחוש לדבריהם.

שוע"ר סי' תעה

ח ואפילו אכל בזה אחר זה באכילות הרבה אם אין מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה יותר מכדי אכילת פרס דהיינו ג' ביצים (עיין סי' תרי"ב) יצא.

שוע"ר סי' תריב

ד שיעור אכילת פרס שאמרו ביום הכיפורים ובכל איסורי תורה, בין שהן מן התורה בין שהן מדברי סופרים, יש אומרים שהוא כמו ד' ביצים, ויש אומרים שהוא כמו ג' ביצים שחוקות, כלומר במילוי ובריוח ולא בצמצום. ולענין הלכה כל שהוא בשל תורה הלך אחר המחמיר, וכל שהוא בשל דבריהם הלך אחר המיקל.

סידור רבינו הזקן (סדר נטילת ידים סי"ח)

והשיעור לצרף לכביצה הוא, שיאכל כל כזית בכדי אכילת פרס.

שארית יהודה או"ח סי' טו

בפירוש שמיע ליה מיניה דמר אחאי ז"ל, שכתב כן לפי שלא סמך על מ"ש המ"א (סי' ר"י סק"א), דצירוף דלענין ברכה תליא בפלוגתא דהרמב"ם והראב"ד שבטוש"ע הלכות יו"כ. אלא אפילו להרמב"ם דסבירא ליה דאם שהה יותר מכדי שתיית רביעית אינו מצטרף, היינו דוקא ביום כיפור ששיעורו מלא לוגמא, שהוא פחות מרביעית. אבל בברכה אחרונה ששיעורה ברביעית, אין סברא כל כך לשער שתיית רביעית שבמהרה בכדי שתיית רביעית בשתייה בינונית.

שו"ת צמח צדק (או"ח סי' קח)

ומי שרוצה להחמיר על עצמו לאכול פחות מכשיעור ... בכל ששה מינוטין, ודאי די להחמיר.

תשובת אדמו"ר מהרי"נ מניעזין, בשם כ"ק אביו אדמו"ר הצמח צדק (שם בשוה"ג)

בענין שיעור אכילת פרס כמה הוא על הזייגער, דברתי כעת עם כ"ק אדמו"ר זי"נ, ומסכים הוא על שבעה מינוטין. וטעם וראוי לא אמר לי על זה. ולענין אכילת יום כיפורים אפשר נכון להחמיר כסברת החתם סופר על תשעה מינוט.

ס' המנהגים חב"ד (ע' 45)

ובשדי חמד פאת השדה אסיפת דינים מערכת אכילה בסופה הובאה שמועה מהרה"צ וכו' ה"ר הלל מפאריטש בשם הצמח צדק, אשר שיעורי אכילת פרס הוא "לא פחות משלשה מינוטין ולא יותר על שבעה מינוטין". ואף שאין אנו אחראין לכל השמועות, ובפרט שהוא בסתירה לשו"ת צמח צדק הנ"ל – למיחש מיבעי.

סיכום:

שיעור כזית מצה דאורייתא – נפח אונס מים, שהוא לערך $2/3$ אונס מצה (והיינו שאם יש 8 מצות בפונט, אזי כזית מצה דאורייתא הוא שליש מצה). ויש מהדרים שכזית מצה דאורייתא יהי 0.9 אונס מצה.

שיעור כזית מצה מד"ס – נפח פחות מ- $2/3$ אונס מים, שהוא פחות מחצי אונס מצה (והיינו שאם יש 8 מצות בפונט, אזי כזית מצה מד"ס הוא פחות מרבע מצה). ויש מהדרים שכזית מצה מד"ס יהי 0.6 אונס מצה.

שיעור כזית מרור – נפח פחות מ- $2/3$ אונס מים, שהוא כחצי אונס מרור. ושני המינים (חזרת ותמכא) מצטרפים לכזית.

שיעור כדי אכילת פרס לאכילת מצה – כל אחד משני הכזיתים יאכל במשך פחות מ-6 דקות. ויש מהדרים – עד 3 דקות כל כזית. שאר הכזיתים (כורך ואפיקומן) – כל כזית עד 9 דקות.

שיעור זמן שתיית הד' כוסות – לכתחלה ישתה כל הכוס בבת אחת. ולכל הפחות ישתה רוב כוס, בשיעור זמן שתיית רביעית על דרך הרגיל.

שיעור המינימום – במילים פשוטות יותר

בכזיתים הראשונים, בוצע בעל הסדר **כרבע** מצה מהאמצעית הפרוסה ו**כרבע** מצה מהעליונה השלימה, ואוכלם ביחד, באופן שיאכל לפחות כשיעור שליש מצה במשך **פחות מ-6 דקות**.

כל אחד מבני הבית מקבל **כשליש** מצה, ואוכל אותו במשך **פחות מ-6 דקות**.

בכזית מרור, מקבל כל אחד עלה אחד גדול של סאלאט, ומכניס לתוכו מעט חריין (ביחד הם כזית), וטובל מעט בחרוסת, ואוכל ביחד, במשך **פחות מ-9 דקות**.

בכזית כורך, בוצע **כרבע** ממצה התחתונה, שובר אותה לשנים ומניח בתוכו המרור (מהמרור התחתון שבקערה), ונותן על המרור מעט חרוסת יבשה ומנער אותה אחר כך ממנה, ואוכל ביחד. וכן גם כל אחד מבני הבית, במשך **פחות מ-9 דקות**.

בשני הכזיתים של האפיקומן, לוקח **שני רבעים** מצה (ביחד – חצי מצה), ואוכל כזית אחד זכר לקרבן פסח וכזית אחד לזכר מצה שאכלו עם קרבן פסח. וכן יחלק לכל אחד מבני הבית. ואוכלים **כל כזית בפחות מ-9 דקות**.

מי שקשה לו לוקח רק **רבע** מצה (כזית), ומתנה שיהי זכר לקרבן פסח או למצה שאכלו עם קרבן פסח, ואוכל **בפחות מ-9 דקות**.

בד' כוסות לוקח כוס שגדלו **3 אונס**, ושותה לפחות רובו של כל כוס, בשיעור זמן שתיית רביעית על דרך הרגיל.